

Lőrincz György

Kisvárosi arcok

És akkor mit tesz az RMDSZ ciklusból...

A lírai

– Oh, ez a város, ez a város! Micsoda város volt ez, uramisten! Micsoda város, és mi lett belőle...

– A szomorúság úgy csüng most benne Botár úr, mint ősszel az érett szőlőfürt a gerezden.

– Nem, nem a harmatos, friss, kacér-lánymosolygású, hanem az apró szemű, tőpörödött, feketére aszott.

– Nincsenek világraszóló nagy szerelmek, gyilkosságok, öngyilkosságok, amelyek felráznák tunya tespedtségéből, ez egy kisváros, amelyben megállt az idő, lecüvekelt, teng-leng a poros utcákon, lustálkodik, megfürdik a porban, hente-reg, legfennebb eljátszik a fényesre koptatott macskaköveken, a főtértől pár száz méterre roskadoznak a házak, patinájuk lepattogott, elhullt, hol van az az idő, amikor olyan göggel, fennhéjázással fogadta az idegeneket, mintha főváros volna, Bécs, Párizs, Róma, pedig vidék volt az istenadta, amikor nagy ivó, nagy nőfaló férfiak lakták, akik a gyöngyházfényű hajnalokon éjjeli zenét adtak a szeretőiknek, sírt, vijjogott a hegedű az éjszakában, hol vannak a kerek-erdei, szejkefürdői majálisok, a lopott csókok, az asztal alatt elbitangolt kezek, amelyek végigfutottak a kártyapartik alatt a hófehér női combokon, hol van egy Szabó Dezső, aki fényes nappal, a főtéren, a főispáni hivattal szemközti bérház ablakán meztelenül kikönyököltette a szeretőjét, miközben meztelenre vetkőzött ő is... és... Hol van az az idő, amikor a tréfa és a vicc úgy ragyogott a város fölött, mint a szivárvány, szikrázott még a levegő is a jobbnál jobb replikákon: Hol van az „Apuci”, akinek úgy vágott az esze, mint a legjobb svédborotva? Egy Krihálík? Ki tudna ma egy olyan replikát kívágni, mint „Apuci”, amikor a pályára csatangolt kutya láttán Krihálík, az úriszabó elkiáltotta magát: – No, ha igazi borbély vagy, ezt borotváld meg „Apuci”! Mire „Apuci”, mert igazi borbély volt és éles eszű, akinek a nyelvén úgy virágzott a replika, mint májusban a borostyán, csak úgy félkönyökből visszavágott: – Rögtön, Krihálík, rögtön... csak előbb b... habosra. És röhögött, röhögött a tribün, majdnem összedőlt, és „Apuci” feje fölött – egy egész stadion népe látta – megjelent a glória, de voltak olyanok is, akik az angyalokat is látták, nagy, meztelen mellű angyalokat, a kacagástól pedig színes báránnyelűk jelentek meg a futballpálya fölött, de viharfelhők is Krihálík úriszabó arcán, az eset után hetekig

ki sem járt az utcára, „kiújult a fekélye”, mondta Krihálík néni, ez az apró, vékony, madárcsontú, kicsi fekete asszony. Szóval ilyesmik már rég nem történnek, ha isznak is az emberek, csak úgy csendben berúgnak, fészket rakott a szomorúság a városban, ez az újfajta kapitalizmus hideggé és könyörtelenné tette az embereket, még engem is, pedig galambszívű voltam, sírni tudnék, úgy tudom sajnálni magam, Botár úr, ha nem is látja senki, nagy, kövér, láthatatlan könnycseppek gördülnek alá a szemeimből, minden másodpercben egy-egy, hol van manapság ebben a városban egy színes egyéniség, egy színfolt, hol van, mondjuk egy „fakovács”, aki, amikor éppen nem más bosszantotta, ő maga rikkantotta el magát: „Fakovács”, s aztán rohant és száguldott az utcákon a bábéskodók nagy örömére, hogy „Ki mer velem csúfolódn! Megölöm, megölöm!” Itt mára már csak eszelős tekintetű emberek járnak, Botár úr, a gyűlölettől sötétlő arcokkal, koldusok és kukázók, nincs semmi, semmi, még amiről beszélni sem.

És akkor mit tesz az RMDSZ, Botár úr? No mit?

Az országféltő

– No jó, hogy látom, Botár úr, jó, hogy látom... Már rég szerettem volna valamit mondani magának, már rég. Csak azt nem tudom, meg meri-e írni? Meg meri-e írni, mert ez itt a Nagy Kérdés?

– Ez egy Nobel-díjas téma, Botár úr, egy Nobel-díjas téma!

Az arca elkomorul, homloka redői ránca futnak, a biztonság kedvéért megfogja a karomat is:

– Ellopták az országot, Botár úr – suttogja bele az íjként feszülő csendbe –, ellopták az országot, szőröstül-bőröstül!

Majd:

– A gazemberek...

És megszorítja a felső karomat, hogy otthon – mert vékony bőrű vagyok és könnyen kékül a bőröm – magyarázkodhatok a feleségemnek: „De kicsi szívem, hidd el, ez egy egyszerű olvasói jel! Olvasói felkiáltójel!” Mind mondhatom, nem hiszi el.

– Az Ön tollára való téma ez, Botár úr, ugye tudja? És ezt nem szabad elhallgatni. Ezt meg kell írni! Meg! Régen, rég egy Esterháznak nem volt annyi birtoka, amennyit ezek tíz év alatt harácsolnak. Nem. Pedig régen is loptak persze. A királyok akkor is megjutalmazták a támogatóikat. De ennyit? ENNYIT?

Még szorosabban fogja karomat, behajol az arcomba is, az arca elsötétül, ahogy egy országféltő emberhez illik, aki tudja, hogy ellopták az országot, ráadásul szőröstül-bőröstül: – És akkor mit tesz az RMDSZ, Botár úr? Mit gondol, mit tesz? Maga egy... Ajistenem!

Hallgatok, nézek bele a csendbe, kerülöm a tekintetét, mert azt már meg sem

merem mondani, hogy a Budvárt én adtam el! Nem. És rögtön a változás után, amikor mások még szenderegtek.

Őszi vásár volt, s azt mondta a szolnoki szépasszony:

– Ezt a dombot szeretném úgy hipp-hopp Szolnok mellé letenni!

S akkor én, mert egy kicsit másnapos voltam, s a hölgy többek között a körtepálinkát is reklámozta, amit én különösen szeretek, hát azt mondtam:

– Egy féldeci körtepálinka, asszonyom, s már viheti is...

Mire az asszonyka elkacagta magát, még szebb lett, mert kitűnő magyar áru volt önmagában is, még ha a védjegy hiányzott is róla: apró, kicsi gödrök villantak az arcán, valahányszor csak nevetett, s tüzek a szemében. Azt mondta:

– Na jó, de aztán nincs visszavásár uram, ha egyszer az enyém, az enyém!

És töltött.

Mire én: – Eladom a Szarkakőt is, asszonyom, végül is jó helyre, haza kerül!

Kacagott, kacagott, töltött:

– Az melyik a sok közül!

Mire újból én:

– S mert látom, szereti birtokolni a dolgokat, megvehetne engem is...

Még több tűz gyúlt a szemében, a Hargita lángol úgy ősszel, ahogy szemének írisze zöldellt most, hogy mondjam meg, hogy a Budvárt s a Szarkakőt én adtam el? Hogy?

Hogy mondjam meg, hogy nemcsak ellopták az országot, lopják ebben a minutában is, amíg mi itt állunk a járda közepén, ahelyett, hogy lopnánk mi is.

– És akkor mit tesz az RMDSZ, Botár úr? Mit gondol, mit tesz?

Rezignáltan:

– Hát ezt írja meg! Azt, hogy én sem táplálok semmi illúziót. Semmit. De hiszen sejthettem volna...

Az emberféltő

– Oh, ez a város, ez a város, micsoda város volt, Uramisten, és mi lett belőle?

– Hol van a krisztusi szeretet, Botár úr, a krisztusi szeretet és az alázat, széthullt ez a város atomjaira, csak üres tekintetű, széthulló arcú emberek futkároznak az utcáin, pedig a táj is, ez a lírai táj a szeretet hordozója kellene legyen, nézze ezeket a fenséges dombokat, amelyek ölbe zárják ezt a várost, az Isten tenyere lehet ilyen Botár úr, az Isten óvó, féltő tenyere, nincs semmi vadság, szilajság csak szelídség, valami ősi melegség árad minden dombból, még a legkopárabbakból is, ha a Szarkakőt nézzük, még a szikla maga is olyan, mint egy kőoltár, a város fölé emelkedő katedrális, csipkézett pikkelyekkel, a templomtornyaink ilyenek Botár úr, az égbe magasodó fehér templomaink, de ott van a másik is Botár úr, a Budvár, hatalmas csendsziget, nincs semmi félelmetes benne, nincs titok és rejtély, legfennebb tom-

paság, s akkor még a csodák csodájáról nem is beszéltem, a zöld lobogású Hargitánkról, hát van a világon még egy ilyen hegy, Botár úr, ahol az ég úgy ér össze a földdel, mintha a szelídség tengere borítaná? Az Isten mosolya leng e táj fölött, Botár úr, és hol van ilyen táj még a földkerekségen, hol? S akkor uram, ahelyett, hogy szeretnők egymást, a szeretet várát építenők fel a tájból és emberi sorsokból, mit teszünk Botár úr, mit?

Mit tesz az RMDSZ Botár úr?

Csak gyűlölködünk és szitkozódunk, átkokat szórunk egymás fejére, holott a szívünket a tenyerünkbe téve kellene közeledjünk egymáshoz.

Csak gyűlölködünk és szitkozódunk, átkokat szórunk egymásra, holott a szeretet ösködébe kellene burkolóznunk, takarót szőnünk, s egymást betakarva, babusgatva élünk. És ehelyett mit teszünk, Botár úr? Hát szabad így megosztani ezt a várost? Már félek, rettegek előre minden választáskor, hogy mi fog történni, mert vér fog folyni, Botár úr! Emberi vér és magyar. Magyar a magyarnak lett az ellensége! És ahelyett, hogy felemelnők a megalázottakat és megszomorítottakat, a Nap, a fény felé tartanók az arcuk, magunk felé, miközben azt mondanók: Nézz rám, én vagyok a Te Istened, mi történik, Botár úr? Mi?

Röhögtessek magunkat ország-világ előtt, az ember, ha csak kiteszi is a lábát a városból, azt kérdezik, mi van Veletek. Ti kellene a székelység szeme fénye legyetek, erőt és biztonságot sugárzó hátsó udvar, szívárványhíd, Nap és Hold, és mivé lettetek. És igazuk van, Botár úr! A legszomorúbb, hogy igazuk van mindazoknak, akik így látnak minket. Testvér testvérral, apa fiával, férj feleséggel vitázik itt a választások idején, a feleségemnek hónapok óta én is csak a hátát látom. Már a románok is minket röhögnek, igen. Sokszor már arra gondolok, táblát akasztok a nyakamba, Botár úr, kiállok a főtérrre vagy a Márton Áron szobor mellé: Emberek, szeressétek egymást! És mint egy szeretetkoldus, hirdetem: csak a szeretet jegyében szabad élni. A szeretet és megbocsátás jegyében!

A prédikátorok sorsát választom, Botár úr, a vándorprédikátorok sorsát, akik életüket adták hitükért, eszméikért! Mert fel akarom rázni, ébreszteni ezt a megtevélyedett népet, ahol már nem számít semmi s senki, csak az önzés és egymás letiprása. Nézze csak ezeket az utcán rohangáló embereket, Botár úr, nézze. Az egyedüllét, a magány jegyeit hordják az arcukon, s még ha beszélgetnek is egymással, csak a szavak felszínén közelednek egymáshoz, miközben a hallgatás fala választja el egymástól! Csak a szavak felszínén közelednek egymáshoz, a civilizáció és a technika kiölt mindent, ami a lélek mélységeibe vezetne! Nincsenek nagy kártyacsaták, ünnepek, mert az ünnepeknek is helye kellene legyen az életünkben, Botár úr, amikor a lélek megnyújtózkodik, fürdik a csend vizében, s ehelyett mi van? Örület és elmebaj, Botár úr. Látvány és cifrázkodás! Mintha csak ma és ránk írta volna Wesselényi István: „Ma az úrnál becsületes emberek lévén és ho-

zódván elő a mostani világ, minthogy nem is igen felejtheti el magát, beszélé az úr, hogy ne csodálkozzék azon senki, hogy a német nekünk nem hiszen, mikor egy sincs közülünk, akinek a kurucok között vagy apja vagy fia vagy anyja vagy leánya vagy felesége vagy bátyja vagy öccse, egyszóval valami rokonsága ne volna, azonban akik először ide beszorultanak volt, azokban is mennyin deviáltanak, akik pedig redeáltak vala is tavaly, non obstante eo, hogy oly szörnyü esküvéssel esküdtenek meg, csak egy meg nem tartotta a hitit, úgyhogy ha a német volna abban az állapotban, akiben mi vagyunk, és mi volnánk abban, akiben most vadnak, mik sem hinnénk nekik, és talán még keményebben bánnánk vélek, mint mivelünk amint bánnak ők...

...Az is hozódék elé, hogy nem hiába veri az Isten ezeket az erdélyi magyarokat, mert soha ennyi gróf, ennyi báró, azonban csak közönséges nemes embereknél is annyi üveges hintó, annyi óra, annyi ezüstös pálca és annyi ezüst asztali eszköz sosem volt Erdélyben, amennyi most volt, mégis csak panaszkodtanak, az asszonyoknál annyi cifraság, annyi aranymarha sosem volt, úgyhogy majd nemesember sem maradt volt már, mind nagyság urak lesznek vala. Az Isten megboszullotta, mert az ország is majd odalesz, hogy még a kenyér is szük lesz, nemhogy a cifraság jutna eszünkbe.”

És akkor hol van az RMDSZ, Botár úr, hol?

A törzsökös, keményvonalas

– És akkor mit tesz az RMDSZ, Botár úr? Mit gondol, mit tesz?

Választ nem vár, nem is akar, folytatja:

– Megmondom én – suttogja –, megmondom. De kíváncsi vagyok az Ön véleményére. Az Ön véleményére, akiről feltételezem, hogy becsületes ember, mert ezt feltételezem magáról, ugye tudja? Hanem szóba se állnék magával, ugye érti? Érti ugye, hogy ez egy külön megtiszteltetés, mert akárkivel le se állnék? Olyan ez a világ, amilyen, lehetek én szegény, kisnyugdíjas, de tartása is van az embernek. TARTÁSA! Mert én itt születtem. ITT. Ebben a városban. Nekem a köldökzsínóromat itt vágta el. Én törzsökös vagyok, nem jött-ment senkiházi! Mert ha most azt mondanók, hogy mindenki álljon az apja fejfája mellé, akkor kiürülne ez a város. Érti ugye maga? Nem kell magyaráznom! Mert ez a város tudja, milyen volt régen? Mint egy gyöngyszem, érti? Mint egy gyöngyszem! Tudja, mi volt itt régen? Nem? Megmondom én! Polgárság! Polgárság! Rend. Pont. Törvény. Ez volt, Botár úr, kérem, egy Luka pék, amikor egy nap a segéd elsózta a kenyeret, kiállt az ajtóba, s addig hajlongott: – „Asszonyom, uram, egy kicsi baj történt, de egy óra múlva már házhoz visszük a kenyeret, elnézést kérek, asszonyom, uram” – amíg isíászt kapott! Hol van ma egy ilyen vállalkozó, no hol? Pedig fürdőváros lehetne ez a város, Botár úr! Nézzen csak körül egy kicsit, itt vannak ezek a csodálatos

dombok, hegyek, a Szejkén mofették – az Isten is arra teremtette. Más népek ebből milliárdokat vágnának zsebre. És akkor mi történik? Ahelyett, hogy arra törekednénk, hogy különbek legyünk, olyanok, hogy még a németek is csodánkra járjanak, hogy a közcéce padlójáról meg lehessen enni az ételt, csak a nagy habla! És akkor mit tesz az RMDSZ, akit mi tartunk el? No mit? Lám, ezt mondja meg! A sok ingyenélő, akik abból élnek, hogy kisajátították a magyarságot? No mit tesz, lám? Ezt mondja meg! Ezt. Ha meri! Mert maga is farkalózik velük, pedig magának nem ott a helye... Nem. Ezt írja meg, s ne más. Hallott maga egy RMDSZ politikust is interpellálni, hogy a nyugdíjak kicsik? No ugye! Azt mondták, harcolnak! Mit harcolnak? Maholnap az sem lesz, akiért harcoljanak. Kiterítenek miniket! Még hogy harcolnak! Igen, persze, a koncon, hogy ők is meggazdagodjanak. Azért igen! Azért aztán igen! De hogy más is van ebben az országban, arról megfeledkeznek! Arról aztán meg...

Hol van az RMDSZ, Botár úr? Hol?

Az okos

– És akkor mit tesz az RMDSZ, Botár úr? No mit?

– Visszaadták az egyházi birtokokat? Vissza? Van állami egyetemünk? Van? No látja?

– Tiltakozniuk kellene, ha csak a románok kitátják a szájukat is! És ők mit tesznek? Azt hiszi, tiltakoznak? Na ugye? Megmondtam már az elején, hogy a románokkal nem lehet! Azokkal aztán nem! Tudja ezt az egész város! Ahogy megmondtam azt is, hogy az RMDSZ nem ér semmit. SEMMIT. Még meg sem alapították, s én már tudtam! TUDTAM! Olyan sincs, mint az RKP volt. Nincs! És én ezt már tudtam előre! Ahogy a Ceaușescu rezsim végét is megjósoltam. Ahogy azt is én mondtam ki először, hogy visszaveszitek ti még a szászokat, zsidókat! Akkor, amikor Ceaușescu kezdte eladni őket. Még akkor! Igazam volt-e? Látszik-e a hiányuk az országon? Igazam van, vagy nincs igazam? Mert megmondtam én jó előre, hogy ez így nem mehet! Ez aztán nem! Még a vak is látja, igen! Az öngyilkosok, a tolvajok országa lettünk. A pedofileké. S erre fel mit mond Marko Belu, már megbocsásson, azt mondja a múltkor is... azt... Hát mondja meg, nincs igazam? Mondja ki tisztán...

Dadai úr – mert hát róla persze – kicsi, köpcös ember, már reggel hétkor ott rohangál a város legforgalmasabb utcáin – ezt a szokását még a tejsorok idején alakította ki – szóba áll ezzel is, azzal is, „viszi a híreket, hozza a híreket”, kész nyeregmény a választások idején az ilyen ember. Aki „megmondta előre, aki tudta”.

Hallgatom, hallgatom, ahogy érvel – meg kell mondanom, meggyőző az érvelése –, s amikor egy másodpercnyi szünetet tart, megszólalok: – Már megbocsásson, Dadai úr, az RMDSZ-nek pontosan az ilyen emberekre van szüksége! És nem

is akárhol, a legmagasabb szinten... Akik csak úgy belelátanak a jövőbe és tudják! Képzelve el, hogyha Markó Béla mindazt tudná, amit Ön. Markó Béla úgy zongorázhatna a román pártokkal, mint egy Bartók Béla!

S mert Dadai úr nagyon komolyan és gyanakodva figyel:

– És nemcsak Markónak lenne haszna, akinek a népszerűsége erősödne, hanem nekünk is. NEKÜNK! Ennek a kicsi, megkínzott, szerencsétlen népnek!

– Mit, hogy én? De hát mit gondol Ön, Botár úr? Én, amikor kiálltam a kommunista pártból, úgy kiálltam, hogy többet párttag nem leszek. Megmondtam ezt már előre... Nem és nem... Velem nem kukoricázik senki. VELEM! Aki még azt is megmonda – és azt is elsőnek –, hogy a Cserehát úgy elveszett, mint a pinty! Mint a pinty, Botár úr! Tudja ezt az egész város! Az egész város, Botár úr!

Utóirat

- Mi? Hogy mit tesz az RMDSZ? – ezt kérdi?
- Hogy ez lenne a beteljesületlen vágyak városa?
- Hogy az RMDSZ nem tesz semmit, Botár úr?
- Hogy az RMDSZ nem boldogít?

Hogyhogy nem boldogít? Boldogít, Botár úr! Ha én azt mondom, hogy boldogít, akkor boldogít. Tesz, vesz. Ahhoz viszont, hogy mindezt felfoghassa, tanulmányoznia kellene a szövetségünk vezetőinek új tanait. Uram, Istenem?! Hát lehet ilyent mondani? Tiszta remeklés, amit teszünk. Csak ehhez az kell, hogy a nép is felnőjön vezetőink színvonalára. Igen, Botár úr. Igen. Ez itt a kérdés, s nem az, hogy boldogít vagy nem boldogít? Fel tud-e nőni az erdélyi magyarság a vezetői színvonalára!

S mert ekkorra kis tömeg gyűlt össze a főtér sarkán, ahol Pálkovács úr előadását tartotta, hát felemelte az ujját!

– Meglátjátok elvtársak – egy pillanatra megtorpant, de Pálkovács úr nem azért nőtt fel a kommunizmusban, hogy ebből a helyzetből ne tudja kivágni magát – ne, ne a szó elavult, a kommunizmusban meghurcolt, meggyalázott jelentésére gondoljanak, uraim – és felemelte még az ujjait is, hanem az új, a magyarságunk hétpecsétetes, hét szövetségének elveit fölállaló jelentéstartalommal –, mert elvtársak vagyunk, uraim! A szó legnemesebb értelmében! Hát nem egy nyelven vállaljuk és valljuk a magyarságunk boldogulását? Nem valljuk, hogy a magyarságnak boldogulnia kell a szülőföldjén? Ezen az ősi magyar földön? Hát nem ezt hangsúlyozzuk mindannyian?

– Hogy nincs boldogság?

– Hogyhogy nincs boldogság, amikor van! Ha mindig azt mondjuk, hogy a magyarság a társadalom teljes keresztmetszetében kell helyet kapjon, akkor persze a TELJES keresztmetszetet is kell érteni! Nemcsak a társadalom csúcsát! Az elitet!

Természetes az is, hogy vannak kukázó magyarok! Ne hozzunk-e románokat ide kukázni? Egy tiszta magyar városba? Ha idehoznók, akkor rögtön azzal vádolnának, hogy betelepítettük a románokat. Ha a város 98%-ban magyar, akkor abból kell kiindulni, azt is el kell fogadni, hogy a kukázók is csak magyarok lehetnek! Az utcaseprők is! Mert azok is benne vannak a keresztmetszetben.

– Mi? „Hogy nincs boldogság, nem is lesz soha, elvitte a demokrácia”? – hát lehet ilyet mondani? Ilyent?! Ilyen retrográd, hortysta, magyarista szöveget? Azért vagyunk mi, hogy boldoggá tegyük magunkat. Fölépítsük boldogságunk meleg fészket. Fölépítsük a saját boldogságunk, amely csak az RMDSZ mélyenszántó gondolataira és a demokrácia eszméit föl válláló román értelmiség másság iránti törődésére épülhet! Arra. Csak abból épülhet ki a jövő, uraim, akarom mondani magyar testvéreim. ELVTÁRSAIM! A boldog jövő! Még hogy az RMDSZ nem boldogít? Itt egy etikára és az RMDSZ politikájára támaszkodó erdélyi magyarságot kell kinevelnünk. Hogy nem lehet? Ezt mondják Önök, uraim. Lehet, persze, hogy lehet! Embereink ott vannak a körzetek vezetőségeiben, a falvak vezetőségeiben, nem is engednek oda másokat. Így biztosítva van a folytonosság, így teremődik meg a szellemi EGYSÉG! Mert ez nincs, uraim! Ez. Ezért kell odaügyelnünk, hogy az RMDSZ-től idegen elemek ne kerülhessenek be a vezetőségbe. Ezért kell minden ponton ott lennünk. Ezért vezettük be azt a nagyszerű újítást, az azonos gondolkodás megteremtésére, hogy ott, ahol lehet, a parlamenti képviselőink, szenátoraink legyenek a megyei elnökök is. Tovább megyek, ezért van az is, hogy a megválasztott elnök nevezi ki az alelnököket. Még a körzeti elnöki posztoknál ezt a célunkat nem tudtuk megvalósítani, mert nincs annyi parlamenti képviselőnk, de megteszünk mindent, hogy az RMDSZ kishivatalnokai is ott legyenek, ha nem is a parlamentben, legalább az SZKT-ban, a megyei és városi tanácsokban, mert a politikában a legrosszabb a sokszínűség! Igen, uraim, a sokszínűség. Még a kétszínűség elmegy, de a sokszínűség, az már nagy baj, uraim. Akkor mindig a különböző vélemények összehangolásával kellene foglalkozni!

– Mit mond? Hogy ez nem más, mint amit Mikszáth is megírt II. Rákóczi Ferenc kapcsán? Arra a gondolatra gondol, uram „Föltéve, hogy megvolna a rettentő földbirtoka, mely az ország egyharmad részét képezte. Ma nem csinálhatna forradalmat, de másként mutatná a virtust. Egyszerűen nem lehetne parlamentarizmus miatta, mert ő maga küldene több mint száz képviselőt a gazdatisztjeiből és fiskálisiból, aztán amikor kedve támadna, odaüzenhetné Bánffyknak: – Én ezt vagy azt a törvényjavaslatot nem szenvedhetem. Tessék levenni a napirendről”. Erre gondol? Hát nem, uram, ezt abbéli igyekezetünkben tesszük, tettük, hogy a román barátaink ne lássák, hogy a magyarság széthúz. A legfontosabb a magyar EGYSÉG és lehetőleg a mi vezetésünkkel. Igen. A magyarság egységes kell legyen, s lehetőleg az RMDSZ védőszárnyai alatt! Mert vannak már szárnyaink, uraim.

Vannak. Akik ez alá a szárnyak alá bekerülnek, azok ott is maradnak. Ott. Még akkor is, ha néha alkalmaznunk kell a rotációs elvet. Aki nem volt jó mondjuk alpolgármesternek, abból megyei tanácselnököt csinálunk. Vagy fordítva. Megpihentessük, aztán újból a mélyvízbe dobjuk. Mert nem azért vannak fizetett alkalmazottaink, hogy azok fölöslegesen üljenek a jó, meleg irodákban, hanem, hogy azok, ha kell, szavazzanak, vagy, hogy kiválogassák a megfelelő embereket, s a legöntudatosabbak kerüljenek be. Mert mi történne, hogyha mindenki a saját véleményét mondaná? Be kell látnunk, hogy nem egységes a magyarság, a kukázó magyarnak más céljai vannak, neki a fő cél nem a magyar egyetem megteremtése, hanem hogy kenyér legyen az asztalán. A vállalkozóknak, akiknek már külföldi kocsija van, villája – lehetőséget kell, teremtsünk, hogy külföldön is villát vehessen. Utazzon és lásson. Hozza haza azokat a tapasztalásokat, amelyet a Márvány tengernél vagy Szingapúrban felismer. Nekünk pedig – hisz kinek vannak rajtunk kívül kapcsolatai a román politikai tényezőkkel –, hogy bemenjünk a parlamentbe. A parlamentbe, uraim, mert ott dől el az ország sorsa. Ott. Ott aztán eldől.

Herczeg István linómetszete

Zsidó Ferenc

Laska Lajos eseteiből

(egypercesek)

Kilép a szervezetből

Egy napon Laska Lajos úgy érezte, elég, ez így nem mehet tovább, túlságosan elfajultak a dolgok, ki kell lépnie a szervezetből. Merthogy ott csupa öntelt, felfuvalkodott, hájfejű bunkó van – Laska korholta magát, amiért erre csak ilyen későn jött rá. Cinikus hangvételű „búcsúlevelet“ írt, melyben részletesen ecsetelte kilépésének okait. Valósággal ontotta az elmarasztalásokat, a sértéseket, a szervezetet élveteg, önző majmok gyülekezetének ábrázolta, hol egy olyan nemes lélek, mint ő, nem érezheti jól magát.

A levelet kéjes örömmel tette postára, úgy, mint aki megmutatta...

Az, hogy sosem volt tagja a szervezetnek, nem zavarta.

Bujdosna

Egy napon Laska Lajos úgy érezte, elege lett párjából, helyzetéből, egyáltalán: mindenből és mindenkiből. Ezt csak egyféleképpen lehet orvosolni, döntötte el magában: bujdosással. Mégpedig azonnalival. Hagy csapat-papot, asszonyt, munkát, s agyó. Igen ám, de előtte illik röviden tájékoztatni – bár a feleséget – a miértekről. Laska előkeresett egy fehér papírlapot, s nekifogott. Sorolta sérelmeit, bántalmait, problémáit: ezernyi volt belőlük. Nemsokára betelt a lap, és neki még mindig rengeteg panasa volt, hát egy másik után kezdett kajtatni. Szekrényben, fiókokban, könyvek közt keresgél: több írópapírt nem talált. Csak valami megsárgult vonalas lapokat, rég elfeledett iskoláztatásainak néma emlékeit. Csak nem írok ilyen lapra? – töprengett Laska tétován. Nem, az képtelenség. Csak nem bujdosok el félbehagyott magyarázattal? Nem, az is képtelenség.

Hajlani kezdett arra, hogy várja meg a másnapot, vásároljon írópapírt, fejezze be búcsúlevelét, és majd akkor... Ettől megnyugodott. Átment a hálószobába, mintha mi sem történt volna, levetkőzött, s befeküdt a felesége mellé. Az nemsokára közölte vele, hogy a kedvencét, tölteletes káposztát főzött másnapra.

Laska Lajos megvidámodva gondolta, milyen jó, hogy kifogyott az írópapír: ha nem, még befejezi a levelet, elbujdosik, s elszalasztja a finom ebédet.

Tévémánia

Laska Lajos megrögzötten gyűlölte a tévét. Sokáig mondogatta, be nem vinne eféle fenevadat a házába. Körötte, a társaságában, ismerősei, munkatársai körében mindenkinek volt tévéje, pizskálgatták is Laskát eleget, hogy mi van, tán sajnálja rá a pénzt?! S különben is, vegye már észre magát, a tévé információforrás, információ nélkül pedig a ma embere halott. Addig-addig rágták a fejét, hogy Laska végül, igaz, a fogát szívva, beadta a derekát: vásárolt egyet. Amikor a kábelt beszerelő munkás magyarázgatta, hogy ötvennyolc csatorna fogható, hogy így, hogy úgy, Laska egykedvűen bólogatott, gyanakodva pislogva a villogó képernyőre. Este, lefekvés után aztán szörfözni kezdett a csatornák között. Amit látott, megdöbbsentette, vagyis inkább az, hogy mindenhol ugyanazt látja. Egy-két óra múltán zúgó fejjel kapcsolta ki a tévét, szemét lehunyva aludni próbált. Nem ment. Forgolódtott, hánykolódott, aztán váratlan ötlettől vezérelve felugrott, a tévé képernyőjére ráterített egy pokrócot, hogy ki ne jöhessenek a gonosz emberek. Aztán megkönnyebbülten elszenderült.

A kecskék segítnék

Egy este Laska magányosan üldögélt a sarki kocsmában. Merengett, itta borát. Aztán váratlanul felpillantott – valami vonzotta tekintetét. Hű, de szép az a lány ott a sarokban! – állapította meg nyomban s nicsak!, ő is fírol engem. Önmagát sem értve, váratlanul felpattant, s odasietett a lányhoz. Ő, aki máskor ránézni se mert idegen nőkre, nem, hogy megszólítani.

Szereted-e a kecskéket, kérdezte meg átszellemült mosollyal. Hogyne, főleg a szakállasakat, válaszolta a lány bamba csodálkozással. A választól függetlenül olyan hamar ágyba kerültek, mintha életük múltott volna rajta. Finom volt a lány teste, áramvonalas. Érintkezésük majdnem rövidzárlat.

Lám, mit tesznek a kecskék!

Választ

Bement, hangosan köszönt mindenkinek, megütközést keltve. A szavazóköri elnöke gyanakodva mérte végig. Nagy nehezen megtalálták nevét a listán, kiosztották neki a lapokat (csupa nyerőt). Pecsételőt is kapott. A felügyelő elvezette a cellához, emberségesen, de szigorúan. A függönyt behúzta mögötte. A teremben csönd volt, mintha varázslat készülődne. Laska kézbe vette a lapokat, és nyomban látta, hogy csalás áldozata lett. Revolverét mégsem ránthatta elő, az asztalt sem boríthatta föl. Helyette rálehelte a használatból kopott pecsételőre, és minden mezőbe belepecsételt. Aztán a biztonság kedvéért még egyszer. Utána kijött, a pecsételőt leadta, a lapokat pedig belerakta az urnákba. Távoztakor ismét hangosan köszönt, a felügyelőbizottság nagy megrökönyödésére.

Az előtérben egy tévécsatorna riportere izgatottan tudakolta, kire szavazott.

– Én mindegyikre, de azt hiszem, együtt sem lesznek képesek kirángatni ezt az országot a bajból! – mondta szárazon Laska, s azzal elköszönt.

Potyautas

Havas kora reggelen történt. Laska munkába indult. Az autók ide-oda csúszkáltak a latyakos hóban. Laska óvatosan araszolgatott előre a járdán, nemsokára megpillantott egy áruszállító kisbuszt, tengelyig hóban, kerekei visítva pörögtek, eredménytelenül. Sofőrje káromkodott, aztán amikor megpillantotta Laskát, oda-intette, állna már föl a hátsó ütközőre, hogy legyen súly a kocsí hátulján, akkor talán megindulna. Laska készségesen felállt, súlya alatt az autó meg is mozdult, de csak tétován, az ördögnek se akart lendületet venni. Ekkor honnan, honnan nem, előkerült két hóhányó, s nagyot taszított rajta. A kis masina hirtelen nekilendült, kerekei aszfaltot nyaltak, a sofőr egyre vesztettebbül nyomta a gázt, Laska pedig, kinek a felgyorsult események közepette nyikkanni sem volt ideje, nemhogy leszökni, kissé elképedve kapaszkodott mind a tíz körmével. Itt nincs más mit tenni, döntötte el, át kell adnia magát az utazás élményének. Az arcába vágó téli szél a szabadság illúzióját kelti, s különben is: marhául lehet élvezni egy ilyen helyzetet!

Az első kanyaron túl, miután a centrifugális erő lehajította az autó ütközőjéről, Laska már csak azon töprengett, illik-e vérzések, kéztörés közepette továbbra is marhául élvezni egy ilyen helyzetet.

Békítő szándék

Egy napon Laskát a kötelesség távoli országba szólította. Örömmel ment, ha otthon volt, a feleségével csak marták egymást. A bő három hét arra is elég volt, hogy végiggondolja ügyeiket. Arra a következtetésre jutott, hogy érdemes még egyszer megpróbálni, ahogy mondani szokták: még egy esélyt adni. Hogy kedveskedjen, s békülő szándékát jelezze, rumos csokoládét vásárolt ajándékba, amit felesége nagyon szeretett (Laska is, de asszonya mindig elette előle, alig hagyva neki egy-két falást). Érkezése pontos idejéről nem értesítette, hogy legyen meglepetés. Az is lett, hazaérkezve üresen találta a lakást, az asztalon egy levélke: egy időre elköltöztem, aztán majd meglátjuk.

Laska elmosolyodott, majd csillogó szemekkel elővette a rumos csokoládét, s megette. Az egészet.